

nulhatja, hogy bizonyos problémákat mások hogyan oldanak meg. Nyitotta teszi a házaspárt a változtató, érlelő hatásokkal szemben. Akkor sem helyes a társaságról lemondani, ha kisgyerek születése vagy egyéb körülmény az egyik fél kimozdítását megnehezíti. Az otthoni munkát egymást felváltva kell elvégezni, így mindenkinek lehetnek „szabadnapjai”.

A házasságra való előkészítésben, a házassági tanácsadásban helyet kaphatnának olyan nevelő befolyások, amelyek valamelyest a házastársi egyezkedés technikájára tanítanak a fiatalokat. Ez legalább olyan fontos lenne, mint a szexuális tanácsadás, annál is inkább, mert ha a pár rendelkezik az életközösségbeli problémák megbeszélésének és megoldásának képességével, azt könnyen tudja alkalmazni a szexualitásra is.

A több éve tartó házasságokban sem késő az ilyen problémák megoldásaira szolgáló módszerek kialakítása; ebben a házassági tanácsadás, illetve az úgynevezett házasságterápia adhat segítséget. A házasságok különböző válságai, feszültségei gyakran arra vezethetők vissza, hogy az együttélésnek rossz szul voltak megalkotva az „egyezményei”. A házasságterápia során elérhető, hogy a házaspár az életközösség hibás szabályait megfelelőkre módosítsa. Bizonyos, hogy számos válás lenne megelőzhető, ha megfelelő szakember megértetné az egyik vagy a másik házastárssal, hogy partnerének egyes megnyilvánulásai nem elszakadási vágyból, hanem egyéni életcéljai felé való törekvéséből származnak.

Amíg azonban intézményes segítségadásra nincs lehetőség, a feszültségekkel küzdő házaspárok maguk is sokat elérhetnek azzal, ha még a nagy indulati viharok kirobbanása előtt konstruktív módon, nyíltan és őszintén beszélnek meg problémáikat, kifejtve saját álláspontjukat és megpróbálva megérteni a másikat is.

Dr. Buda Béla

Tom Sawyer

— Ki jön a barlangba? — kiáltotta valaki.

Persze mindenki ment. Gyertyakötegeket vettek elő, s már igyekeztek is föl a domboldalon. A barlang bejárata magasan fent volt a hegy pere-me alatt. Az A betű alakú nyílásban a nehéz tölgyfaajtó nyitva állott...

...A menet lassan elindult a fő folyosó meredek ereszkedőjén. A lobogó fények megvilágították a magas falakat...

Tom és Becky elkalandoztak egy kanyargós folyosóban, s gyertyáikat magasba tartva olvasták a nevek, dátumok, címek és feliratok kusza freskóit...

Egy helyen egy tágas terembe topantak, ahol a mennyezetről fénylő cseppkőcsapok tömege függött, olyan hosszúak és vastagok, akár egy férfi lába. Csodálkozva és bámulva körülsétáltak a termet, majd a becsatlakozó számos folyosó egyikén továbbmentek.

...Most először nyirkos kézzel érintette meg őket a hely mélységes csendje.

— Tom — mondta a lány —, én nem nagyon figyeltem, de azt hiszem, nagyon régóta nem hallom a többieket.”

Hannibal városa alatt

Ki ne ismert volna rá az idézett részletből Mark Twain halhatatlan regényére, gyermekkorunk egyik

legkedvesebb olvasmányára, *Tom Sawyer kalandjaira*. Olvashattuk számtalan kiadásban, láthattuk filmen és a televízióban. Mindannyian együtt éltük át Tomnak és társainak nemegyszer hátborzongató kalandjait, együtt tévedtünk el a barlangban is Tommal és Beckyyel.

E csodálatos regényben az író a maga gyermekkorának élményeit eleveníti föl, s a bájos történetek előadásakor megismertet bennünket a múlt század első felének amerikai életével, a nemrég letelepedett emberek hétköznapijaival és azokkal az eseményekkel, amelyek e hétköznapiok nyugalmit megzavarták.

Samuel Clemens — írói álnevéen Mark Twain — részese volt a Mississipp partján folyó életnek, hiszen ott született Missouri államban, a nagy folyó partján. Írói álneve is a folyóhoz kapcsolódik: a Mississippin töltött hajós éveinek emléke. A zátonyos folyón haladó hajó előtt állandóan mérni kellett a víz mélységét. Az eközben hallatott „mark twain” kiáltás lefordíthatatlan hajóskifejezés, s a hajó biztonságát jelentette. Az író munkáját át- meg átszövik a valóság elemei, s ha a neveket megváltoztatja is, könnyen kinyomozhatók a valóságos személyek és események.

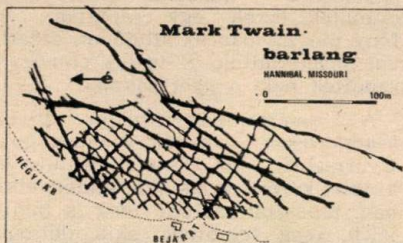
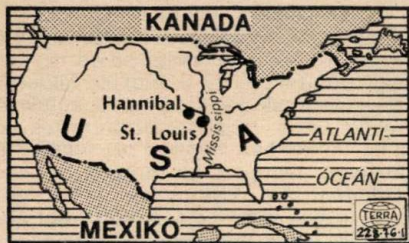
Tom Sawyer kalandjainak kétségkívül legizgalmasabb színhelye, a barlang — amelyben Becky Thatcherrel együtt eltéved, majd annyi izgalom és fáradság után megmenekül — a regényben McDougal-barlang néven szerepel. A világ egyik leghíresebb regényében tehát egy

„Az Aladdin palotája”
nevű sziklaképződmény

A „vizesés” cseppkövei

nyomában

A Mark Twain-barlang bejárata
1890-ben

Egy mai Tom és Becky gyertyával a kezükben

olyan barlangról van szó, amelyről sohasem hallottunk.

Létezik-e hát ez a barlang egyáltalán? Egyike-e az író munkáiban megjelenő annyi valóságos elemnek?

Twain maga adja meg a választ *önéletrajzában*: „van egy érdekes barlang vagy két mérföldnyire Hannibal városa alatt a parti meredélyek között.” Ahogy elmondja, a barlang hossza *mérföldek*re terjed ki. Az író szerint e barlang „nagyszerű hasadékok és folyosók dzsungel, olyan hely, ahol nem nehéz eltévedni”. Hogy Twain mennyire személyes élményeit dolgozza fel regényében, azt mi sem bizonyítja jobban, mint ez a mondata: „Magam is eltévedtem benne egy hölgygel együtt, s az utolsó gyertyánk már majdnem semmivé égett, amikor megpillantottuk a minket kereső csapat hunyorgó fényeit, messze tőlünk.”

A „hölgy”, akiről Mark Twain ír, *Anne Hawkins*, gyermekkori szerelme, s akit könyvében Becky Thatchernek nevez. A valóban megtörtént epizód része lett a regénynek. Maga a barlang is létező, *eleven valóság*, ahogy az író említi, nem messze Hannibal várostól, délre, a Mississipp partján. Olyan kusza labirintus, mint amilyenek Tom Sawyer (azaz Sam Clemens) látta! A szülő-

Mark Twain szülőháza és „Tom kerítése” Hannibal városában

faluja közelében elterülő, romantikus és titokzatos hely úgy hatott a fiatal-emberre, hogy az csaknem minden írásában felbukkan.

Fölfedezője: Jack Simms

Mark Twain szülővárosát, Hannibalt, 1818-ban vagy 1819-ben alapították, mindenesetre 1819–1820 telén lakói még meglehetősen kevésre jutottak a meggyökeredésben, nem sokat sikerült meghódítani az őserdőből földművelés céljára. A környéken akkor még nyüzsgött a vad, így nem is csoda, ha a csekély készletekkel rendelkező telepesek elsősorban vadászattal töltötték a téli napokat. Egy januári napon Jack Simms, a városka lakója maga is vadászatra indult. Nem kísérte szerencse ezt a napját, de délután egy puma friss nyomaira akadt a hóban. A nyomokat követve a folyóparti domboldalon egy kis nyílásra talált, s ott a nyomok eltűntek a sötétben. Simms nem merte követni a nagy macskát a lyukba; úgy döntött, másnap vizsziátér testvéreivel, s elhozza a kutyáit is. Hogy a puma meg ne szökjön, a szűk nyílást ágakkal és kövekkel eltorlaszolta. A következő napon kutyáit a lyukba küldte, de azok a pumának nyomát sem találták, holt a torlasz sértetlen volt. A vadászok kíváncsiak lettek, s félelmüket legyőzve egymás után küsztek a szűk nyílásba. Meglepetésükre az üreg a bejárat után azonnal tágas barlanggá magasodott. A hegyszőlőn legurult kötőrmelék, ágak, bemosott humor tömték el annyira a barlangfolyosót, hogy csak éppen a teteje maradt szabadon a nyílásnál. Hevenyészett fáklyáikkal világítva beljebb merészkedtek a vadászok, s az elágazó folyosókba, hasadékokba bepilantva látták, hogy nem valamiféle rókalyukkal van dolguk, hanem a hegy gyomrába mélyen bevezető barlangrendszer fedezték föl. Bár a puma ez alkalommal nem került meg, később is keresték ott a nemes vadat, s nem is egyszer sikerrel.

Denevérek tanyája

A barlangot ekkor fölfedezőjéről leggyakrabban Simms-barlangnak nevezték. A kis Hannibal fölfejlődött, s hamarosan a környék legfontosabb kikötője lett a Mississippin, St. Louis után. Így aztán a barlang látogatottabbá, az előtte vonuló part és erdő kedvelt kirándulohellyé vált. A bejáratot kitisztították, a szilárd mészkőfalak közül csak a felhalmozott törmelékkel kellett eltávolítani. A barlangban lakó számtalan denevér otthagya „névjegyt” a barlang nagyobb folyosóiban; ürülékükből hatalmas mennyiségben halmozódott fel a guanó*. Ebből különleges öblítő eljárással salétrom készíthető, ez pedig a puszkaporhoz nélkülözhetetlen alkotórész. A környék vadászai ki

is használták az alkalmat, s ott szerették be salétromszükségletüket, ameddig a készlet tartott. Egy ideig Salétrom-barlangnak is nevezték Simms-barlangját.

A nagy író is megemlékezik regényében az ottani denevérekről. „A mennyezet alatt nagy csomókban egymáshoz húzódva denevérek csüngtek, ezrek egy csapatban. A fény megzavarta az állatokat, százával megindultak, s vadul cincogva repültek neki a gyertyáknak.”

A salétrombányászokon kívül kincskereső is jártak a barlangot! Gyermekek, akik akkor is és most is kincset keresnek (és akik élményeikben, tapasztalataikban meg is találják!), meg felnőttek, akik délibáb után futnak szerencsétlen életük elől. Néma alapot adott mindenesetre a kincskeresőkhöz a századforduló idején és elszórtan még azután is garázdálkodó számos rablóbanda, amelyek a Mississippi part nagyobb barlangjaiban húzódtak meg, s a folyó hajóforgalmát sarcolták. Ahogy a folyó nyugati partja egyre inkább benépesült, elbántak a rablókkal, de azok elrejtett kincseinek legendája továbbélt. Ezt a kincset kereshette a regény negatív hőse, Indián Joe is, aki nem volt más, mint a környékre vetődött — regénybeli változatánál jóval jámborabb — csavargó.

Egy idő múltán Joseph McDowell, St. Louis-i orvos vette meg a barlangi birtokot. (A Tom Sawyerban McDougall néven említették.) A barlang bejáratát átalakította, s nehéz tölgyfa ajtóval lezáratta. Ezzel megkezdődött a barlang legsötétebb, legrejtélyesebb korszaka. A barlang és környéke kedvelt kirándulohelye volt a környék lakóinak, szinte mindenki járt ott néhányszor. Megindult a suttozás, vajon miért zárta be az orvos a barlangot?

Huszonhárom járat

Mint alaprajzán is látható, a barlang olyan, mint valami város utcáinak labirintusa. A járatok rendszere valaha nagyobb volt, de a folyó bevágódásával a folyosók egy része lepusztult, a keletkezett völgy levágta őket. Ma huszonhárom ilyen járat vezet a völgy oldalához, de legtöbbjüket eltömte a törmelék vagy a cseppkő. Csak három bejárat járható, de a többi közül nem egyen a gyermekek azért befértek a lyukba, ha nem restellették egy kicsit kitágítani. Dehogy restellették! Így történt, hogy egy szép napon a helybeli srácok nem bírták tovább a kíváncsiságot. Kitágították az egyik olyan lyukat, amelyen korábban már sikerült „átbeszélniük” a barlangból. Izgalomtól izzadó kezükben tartva lobogó gyertyájukat óvakodtak előre a folyosókon, míg nem a fő járatba ér-

tek. Ott hátborzongató kép fogadta őket. A mennyezetről egy rézkoporsó csüngött alá, amely nyitva állt, s benne egy kislány holtteste feküdt. A lobogó lángok fényében úgy látszott, mintha a halott megmozdult volna. A fiúk vére jéggé dermedt a rémülettől, hanyatt-homlok menekültek ki a barlangból.

A gyermekek odahaza elmesélték a látott szörnyűséget szüleiknek, s ők aztán a város más polgáraival együtt úgy találták, hogy a tények földérite nemcsak joguk, hanem kötelességük is. A tölgyfaajtót feltörték, s a barlangokban valóban ott függött a koporsó, benne a kis holttest — alkoholban! A kislány az orvos elhunyt gyermeke volt. A holttestet állítólag azért helyezte a barlangba, hogy megbizonyosodjon róla: az ottani „salétromos levegő” ugyanúgy tartósítja azt, mint a Kentucky Mammoth-barlangé. Ez utóbbitban valóban több ezer éves indián múmiákra bukkantak. McDowell doktornak a rossz nyelvek és bizonyos krónikák szerint kizárólag üzleti célja volt: ha a tetem — elképzelései szerint — megkövesedett volna, azt pénzért mutogatta volna, ezzel teremtve forgalmat barlangjának.

Idegenforgalmi hely

A polgárháború idején hol szökött rabszolgák, hol rejtőző katonák lettek menedéket a barlangban.

McDowell halála után mások vették meg a birtokot, de 1876-ig semmit sem kezdtek vele. Ekkor azonban megjelent és óriási sikereket aratott a könyv: Tom Sawyer kalandjai. Egycsapásra kincscsé vált az addig kissé értéktelen birtok, megindult a nagy idegenforgalom, s tart mind a mai napig. A barlang azóta Mark Twain nevét viseli...

Természetesen minden megtalálható ott, amiről a regényben szó esik. A vezető megmutatja az Aladdin Palotáját, a Megfagyott Vizesét, az elvarázsolt forrást (ez a csepegő vizekből összegyűlt tavacska), azt a helyet, ahol Tom és Becky aludtak, és így tovább. A kislány és kisfiú párocskákat lefényképezik, gyertyával a kezükben. Ám a denevérek elköltöztek, nem bírták megszokni a „nagyvilág” zaját.

Hannibal városában ott áll „Polly néni” háza — az író szülőháza, s mellette a fehérre meszelt fakerítés. A főtéren Mark Twain emlékté idézi Tom Sawyer és Huckleberry Finn szobra.

Az idegenvezetés a barlangnak csak egy kis részét érinti, járatainak többségében ma senki sem jár, s ugyanaz a csend honol, amely annak idején Tom és Becky (Sam és Anne) szívébe markolt bele.

Dr. Kósa Attila